

[Formanden.]

Første behandling af forslag til lov om ændringer i lov om retsafgifter i domssager m. m.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 3425; fremsættelsen findes i tidenden sp. 1283),
og

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om retsforholdet mellem husbond og medhjælper.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 3429) fremsættelsen findes i tidenden sp. 1283).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Edel Saunte: Forligsmæglingsinstitutionen er jo en gammel institution i dansk ret, den er mere end 150 år gammel, og der er vist ingen tvivl om, at ligesom dens alder er meget ærverdigg, er dens anvendelighed også blevet meget ærverdigg. Ved retsplejeloven af 1916 fik vi en anden ordning for Københavns Byret, og jeg tror, man kan sige, at denne ordning for Københavns vedkommende har fungeret til fuld tilfredshed.

Det forslag til lov om ændringer i retsplejeloven, der foreligger her, drejer sig om afskaffelse af forligsinstitutionen som sådan. Det er resultatet af en betænkning, der er afgivet af et udvalg, som blev nedsat i 1948; i dette udvalg var repræsenteret dels forskellig juridisk sagkundskab, dels købstadforeningen, dels amtsrådsforeningen, og alle disse medlemmer blev enige om, at man burde foreslå, at forligsinstitutionen blev afskaffet. Der kan dog være enkeltheder, som det vil være af interesse nærmere at uddybe, og jeg skal derfor, når forhandlingen er sluttet, stille forslag om, at sagen behandles i et udvalg.

Sammen med denne sag er det nødvendigt at behandle de to andre sager, der står på dagsordenen, fordi de er resultater af gennemførelsen af hovedforslaget. Jeg skal derfor også stille forslag om, at disse indgår i behandlingen i udvalget.

I forslaget til lov om ændringer i retsplejeloven foreslås det, at pligten til direkte møde ved den ret, der skal afsige dom i sagen, udvides ved ændring af afstandsbestemmelserne. Når man arbejder i retterne, får man et klart blik for, hvor betydningsfuldt det er, at retten ser den person, der afgiver forklaring. Når man læser referatet af en forklaring, kan det ofte give et helt andet billede af situationen, end når man ser og hører personen selv. Derfor er det så overmåde vigtigt, at mundtligheden slår igennem i vor retspleje, og jeg tror derfor,

en ændring af afstandsbestemmelserne vil virke til fremme for den retfærdige og rigtige afgørelse i den enkelte sag. Det kan være ubehageligt for folk at skulle rejse ret langt, men transportmidlerne er jo alligevel blevet forbedret siden 1916; derfor tror jeg, det er rigtigt, at denne ændring sker. Men også det kan vi se på i udvalget.

Thisted Knudsen: Man kan i og for sig beklage, at det de senere årtier ikke har været muligt for forligsinstitutionen at underbygge sin eksistensberettigelse. Formålet med institutionen, at gøre et alvorligt forsøg på allerede i starten af en proces at få afgjort denne, er i og for sig ideelt, men det af justitsministeriet nedsatte udvalgs undersøgelse har desværre godtgjort — jeg siger udtrykkelig desværre —, at forligsinstitutionen nærmest er blevet et omsvøbsdepartement; de opnåede resultater står ikke længere i et rimeligt forhold til de bestræbelser, der udfoldes på dette område. Når undersøgelser har vist, at kun $\frac{1}{6}$ af de sager, der behandles i kommissionerne, fører til kommissionsforlig, siger det sig selv, at der ikke længere er noget stærkt grundlag for at opretholde forligsinstitutionen.

Jeg kan derfor på mit partis vegne tiltræde de principper, der er nedlagt i de foreliggende lovforslag, men jeg skal gøre nogle enkelte bemærkninger om de særlige bestemmelser i forslagene. Ifølge forslagene skal retten i alle borgerlige sager i første instans mægle forlig. Dette vil altså i praksis sige, at forligsmæglingen ikke helt er opgivet, men at man stadigvæk må tillægge den en vis betydning. Jeg er enig i den betragtning, at selvom forligsinstitutionen bortfalder, må det være dommerens pligt at udnytte alle muligheder for at afværge en proces. Det er også ganske klart, at det er dommerens person, det her kommer an på, hvilket naturel han har, og hvilken evne han har til at mægle mellem parterne.

Jeg vil gerne i denne forbindelse tilføje, at man måske kunne få den opfattelse, således som retsplejelovens § 268 foreslås affattet, at det var muligt for dommerne næsten i al almindelighed at undlade forligsmægling, fordi der i § 268, stk. 2, står: „Forligsmægling kan dog undlades, såfremt det på grund af sagens beskaffenhed, parternes forhold eller lignende omstændigheder på forhånd må antages, at mægling vil være forgæves.“ Kriteriet er altså, om dommeren skønner, at mægling må opgives, fordi det på forhånd er håbløst. Man kunne få den opfattelse, at der i ly af denne bestemmelse kunne udvikle sig den praksis,